

SK:RVŠ

STUDENTSKÁ KOMORA RADY VYSOKÝCH ŠKOL
STUDENT CHAMBER OF THE COUNCIL OF HEIs



19. dubna 2002, Bartošovice v Orlických horách

Studentská komory Rady vysokých škol

FINANCOVÁNÍ VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ



Studentská komora Rady vysokých škol (SK RVŠ) je vrcholnou reprezentací studentů veřejných, státních a soukromých vysokých škol v ČR. Její členové jsou voleni zastupitelskými orgány jednotlivých vysokých škol. Zastupuje studenty při jednáních s orgány státní správy a v mezinárodních studentských organizacích. SK RVŠ přijala soustavu pozičních dokumentů vyjadřující její stanoviska k zásadním otázkám vysokoškolské politiky. Za jednu z klíčových otázek považuje SK RVŠ systém financování veřejného vysokého školství.

SK RVŠ respektuje oddělenost financování soukromých vysokých škol od státního rozpočtu, což tyto školy oprošťuje od politických vlivů a dává jim volnost v rámci zákonných podmínek.

Zdroje financování veřejného vysokého školství

Respektujeme nezbytnost vícezdrojového financování veřejného vysokého školství při zachování zásadní odpovědnosti státu, případně jiných veřejnoprávních korporací (obce, kraje) za veřejné vysoké školství jako prostředek realizace ústavního práva občanů na vzdělání.

Zdroje získávané od státu

Roli státu ve financování veřejného vysokého školství pokládáme za nezastupitelnou, a to z následujících důvodů:

- požadavek rovnosti v přístupu ke vzdělání - Vzdělání na veřejných vysokých školách by mělo být přístupné všem uchazečům, kteří mají minimální předpoklady a zájem o studium, bez ohledu na příjmovou či majetkovou situaci jich samotných či jejich rodičů.
- existence pozitivních externalit - Z povahy vzdělání jako smíšeného statku vyplývá, že jeho spotřebou vzniká užitek nejen konkrétnímu jedinci, ale i ostatním občanům, již spotřebu vzdělání tohoto jedince neovlivňují. V celospolečenském měřítku je důsledkem zvyšování počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí růst ekonomiky, z něhož mají užitek i lidé s nižším stupněm vzdělání (vyšší příjmy, nižší míra nezaměstnanosti atd.). Z pohledu vzdělávaného jedince má vyšší stupeň vzdělání pozitivní dopad nejen na jeho výši příjmů, ale i na jeho sociální a kulturní kapitál, jenž je obohacením pro něj samotného i jeho okolí, jakož i pro celou společnost. Vzhledem k důležitosti těchto pozitivních externalit je kvalitní fungování veřejných vysokých škol v nejvlastnějším zájmu státu.
- zájem státu podporovat obory, jež by v čistě poptávkovém modelu neobstály - Stát musí podporovat obory, které těžko komercializují výsledky svého vědeckého potenciálu a které má z důvodů mravních nebo kulturních vůli zachovat.

Systém financování veřejného vysokého školství státem by měl brát na zřetel výše uvedené skutečnosti. Výše prostředků, vkládaných každoročně státem do veřejných vysokých škol, vyjádřená procentem HDP, by měla být srovnatelná s ostatními zeměmi OECD.

Ve způsobu rozdělování státních prostředků na jednotlivé veřejné vysoké školy upřednostňujeme kombinaci výkonového a kontraktového modelu, přičemž musí být trvale vytvářeny podmínky pro zachování a rozvoj jednotlivých vědních a studijních oborů. Významnou složkou rozdělovacího mechanismu by měl být i nadále výkon měřený počtem studentů. Ten by měl být ovšem vyvážený kontraktovou složkou odrážející dlouhodobé záměry a kvalitu vzdělávací a vědecko-výzkumné činnosti tak, aby brzdil tlak na extenzivní rozvoj institucí, jenž může vést k propadu kvality výuky, výzkumu, a tudíž i absolventů studia.

Pokračování financování škol z veřejných rozpočtů s sebou v souladu s trendy v ostatních zemích neoddelitelně nese zvýšenou odpovědnost institucí za nakládání s těmito prostředky. I toto je součástí nově se vytvářejícího vztahu mezi školami jako veřejnoprávními institucemi a širší společností.

Stát by měl být připraven, především legislativně, poskytnout dotaci soukromé vysoké škole, a to na její žádost v případě, že soukromá vysoká škola předloží projekty, jejichž uskutečnění je v zájmu společnosti, a zaslouží si proto finanční podporu státu (výzkum, inovace, atd.). Úkolem státu je rozvinout co nejúčinnější grantovou politiku přístupnou všem typům škol za stejných podmínek.

Stát by měl odstranit dosavadní diskriminaci studentů soukromých vysokých škol, a to změnou systému financování sociálních potřeb studentů (především ubytování a stravování studentů). Tyto platby by měly být personifikovány a vázány přímo na studenta.

Zdroje od soukromých subjektů

Zastáváme názor, že by se veřejné vysoké školy měly pokusit zvyšovat podíl příjmů získávaných mimo státní systém financování mobilizací zdrojů získávaných od soukromých subjektů. Soukromými subjekty zde rozumíme zejména obchodní společnosti a nadace. Příspěvky na vzdělávací činnost od nadací pokládáme za přirozené soukromé zdroje financování veřejných vysokých škol. Stejně tak obchodní společnosti, jako budoucí zaměstnavatelé, by měly více podporovat nejen vysoké školy, ale rovněž (např. v podobě stipendií) jednotlivé studenty.

Za nezbytné pokládáme, aby stát podporoval zájem soukromých subjektů poskytovat finanční zdroje veřejným vysokým školám vytvořením vhodných legislativních podmínek, zejména v daňové oblasti.

Rovněž poskytování programů celoživotního vzdělávání může být vhodnou formou získání dalších příjmů veřejných vysokých škol od soukromých subjektů.

Vnitřní zdroje a rezervy škol

Mezi potenciální zdroje financování veřejného vysokého školství řadíme též vnitřní zdroje a rezervy škol, jako jsou

- rozvoj bakalářského stupně vzdělávání, díky kterému dojde ke zkrácení délky studia, a tím i k jeho zlevnění
- rozvoj distančních prvků vzdělávání, např. snižování počtu kontaktních hodin, což snižuje náklady na výuku
- zvýšený důraz na efektivní využívání prostředků veřejných vysokých škol, tzn. na to, k jakým cílům jsou využívány a zda jsou cíle institucí relevantní.

Zdroje získané od studentů

Odmítáme myšlenku zavedení školného pro studenty veřejných vysokých škol jako jednoho ze zdrojů příjmů veřejných vysokých škol.

Jedním z možných dalších zdrojů příjmů veřejných vysokých škol by mohlo být zápisné ke studiu na akademický rok, jež by sloužilo k pokrytí administrativních nákladů přímo nesouvisejících s plněním studijních povinností. Problematikou školného, poplatků spojených se studiem a zápisného se podrobně zabývá poziční dokument ŠKOLNÉ.

Soukromé vysoké školy, jejichž podstatnou část tvoří příspěvky od studentů, by neměly hledat zdroje příjmů pouze ve školném, ale měly by více aplikovat zdroje vícezdrojového financování za výše uvedených podmínek.

Použití zdrojů

Vyzýváme všechny zainteresované instituce, aby finanční prostředky získané ze zdrojů uvedených v odstavci I. byly použity v souladu s myšlenkou vytvoření sítě vysokých škol poskytujících maximálně kvalitní vzdělání přinejmenším na úrovni standardní v rámci evropského prostoru terciárního vzdělávání.

Mezi priority by při rozhodování o použití zdrojů měly patřit následující oblasti:

- zlepšení materiálních podmínek studia - zajištění dostatku kvalitních studijních materiálů v knihovnách, zajištění a udržení vysokého standardu informačních a komunikačních technologií, vybavení laboratoří, studií apod.
- růst kvality vzdělávacího procesu, např. podpora výuky cizích jazyků a odborných předmětů v cizích jazycích, podpora mobility studentů, angažování špičkových odborníků v jednotlivých oborech do výuky na vysokých školách.
- podpora mladých pedagogů, vědeckých pracovníků a studentů doktorských studijních programů, kteří jsou pro budoucí vývoj českého vysokého školství rozhodující

Studentská komora Rady vysokých škol

19. 2. 2002